

VESTNIK PROSVETNIH ZVEZ

Duhovnik in stanovska vzgoja kmetske mladine.

(Dalje.)

Splošna praksa je bila doslej, da je bil duhovnik v vseh organizacijah v cerkvenih in necerkvenih »Ein Mädchen für alles«; zdaj je moral biti režiser, masker, prestavljalec kulis, bil je pevodja, bil je kapelnik, predtelovadeč, vršiti mora funkcije predsednika, tajnika, blagajnika, končno je moral skrbeti za stole v dvorani, za pometanje dvorane itd. Seveda v takem delu duhovnik zapravi vse svoje moči in tako delo ne more obroditi zaželenega sadu. Današnja doba nalaga torej dolžnost, da zbere okrog sebe krožek mladeničev, katere je že v šoli spoznal kot nadarjene in o katerih ve, da bodo bodoči gospodarji na domači grudi. Tem skušaj vzbuditi pred vsem **socialno vest**, katera jih bo potem opominjala, kaj so dolžni sebi, bližnjemu, kaj so dolžni svoji družini, svojemu stanu, svojemu društvu. Te mladeniče zbiraj tedensko okrog sebe, čitaj jim primerne razprave, občuj z njimi prijateljsko, vzbujaj v njih zavest dolžnosti, katero imajo kot člani človeške družbe. Kajti: »**kar more, to mož je storiti dolžan!**« Polagoma bo vzbudil v njih veselje in težnjo po izobrazbi. Osvojili si bodo ljubezen in zvestobo do kmetskega dela, zavedali se bodo, kaj jim nalaga Bog v življenskem občestvu kot članom družine, kot bratu v veliki družini nebeškega očeta, kot članu istega kmetske-

ga stanu, kot verniku iste katoliške vere, kot državljanu iste države.

Imenoval sem besedo občestvo. Kaj je občestvo, to doživi in občuti vsak otrok v družini, to spoznata oče in mati, toda le v tisti družini, kjer sije solnce zvestobe in ljubezni, kjer se bratje in sestre žrtvujejo drug za drugega liki goreča sveča. Duhovnik naj torej odpre pogled tem mladeničem v praelico občestva, v družino. V ta duhovni svet naj jih vodi in kmalu bodo spoznali smisel in namen življenja, spoznali bodo življensko vez občestva, okusili bodo plemenite sadove prave kulture in civilizacije, obogateli bodo s stanovsko izobrazbo in znanjem in vednostjo. Na ta način se bodo polagoma naši učenci zavedali, da so otroci enega in istega očeta, da vse človeštvo tvori eno samo veliko družino, da se v tej veliki družini tke medsebojna vez ljubezni in zvestobe na podlagi stanu, kateri je zgrajen na stanovski časti in stanovski skupnosti. Mladina mora spoznati, kako je človek navezan na sočloveka. Zavedati se mora, da se medsebojno spopolnujemo, bogatimo s skupnimi dobrinami, potem bo res prišlo v nje spoznanje, da je vsak bližnji naš brat. Kdor svoje življenje ljubi, ta ga bo izgubil; kdor pa svoje življenje na tem svetu žrtvuje za Boga in za bližnjega, tisti ga bo našel v večnosti. Pomen teh

besedi mora dobro poznati sleherni voditelj.

Slično kakor čut medsebojnega občestva, bo duhovnik moral vzbuditi v speči mladeničevi duši kmetško stanovsko zavest, katera opominja stanovskega člana, da je odgovoren tako za svoja dejanja, kakor tudi soodgovoren za dejanja njegovih stanovskih tovarišev. Ta stanovska zavest se ne vlija v človeka siloma, temveč se mora vsakdo sam prostovoljno odločiti in sprejeti prepričanje, katerega narekuje stanovska čast. Tu in tam se to prepričanje tudi podeduje od prednikov kot stanovska šega ali običaj. Stan, kateri je prežet s tako zavestjo, da je odgovoren za svoja in za dejanja stanovskih tovarišev pred Bogom in pred ljudmi, ima pač pravico, da se ga sprejme kot stanovsko osebnost v človeško občestvo, da se ga upošteva, da se ceni njegova stanovska kultura, da se mu pripoznajo vse državljanske pravice, ki mu gredo, da se lahko sam vlada in upravlja. Temelj kmetškemu stanu tvori poleg stanovske zavesti tudi stanovska čast. Ta čast se javlja v človeku kot močna volja, katera mu ukazuje, kaj naj izvrši, česa naj se varje, ker je odgovoren za svoje delo svojem stanu. Zato mora biti stanovska čast rokodelcu, kmetu, trgovcu, delavcu, prav tako sveta kot je sveta plemiču, častniku, državnemu uradniku, duhovniku in učitelju. Imeti mora torej stalno pred očmi to stanovsko čast kot prvi pogoj svojega dela in mišljenja. Ponovno se mora vprašati, kaj zahteva v tem slučaju stanovska čast. Ponovno se mora odločiti za to ali ono dejanje; radi odgovora to storim, kar zahteva od mene moj kmetški stan.

Stanovska čast zahteva dalje od kmetškega mladeniča, da spozna stanovske pravice in dolžnosti, da spoštuje stanovske navade, da ceni stanovske šege in običaje, da ima v časti stanovsko nošo in stanovski znak. Spoznati mora dalje lepoto vsega, kar so njegovi stanovski predniki na prosvetnem polju ustvarili. Ljubiti mora torej tudi narodno stanovsko pesništvo, poznati tudi narodno pesem. Da se stanovska čast ohrani in čuva, za to morajo skrbeti voditelji, katerih dolžnost je tudi, da pokličejo na odgovor one, ki skrunijo kmetško stanovsko čast. Tretji sestavni del kmetškega stanu tvori stanovska zavest skupnosti. Ta zavest skupnosti je včasih tako močna, da človek jasno čuti, da je njegova sreča ali nesreča popolnoma odvisna od sreče ali nesreče, od svojih stanovskih tovarišev. Stvarnik je to skrivnost položil v človeško dušo, zato vidimo, da se sreče enega člana v kmetški vasi veseli in raduje cela vas, in da v nesreči zopet sočuvstvuje s prizadetim ne le sosed, ne le sorodnik, ampak cela vas. Ta zavest skupnosti je dandanes že ustvarila marsikako napravo med kmetškim ljudstvom, katera donaša kmetu obilo koristi. Ta zavest skupnosti je ustvarila zadruge, denarne ali gospodarske, ta zavest skupnosti daje marsikateremu ob uri nesreče novo veselje, novega ognja za delo, zato je ta zavest tisti studenec, iz katerega izmučen kmetški stan črpa novih moči in sil. To zavest skupnosti blagoslavlja tudi katoliška cerkev, ker so tudi njene naprave, veličastne cerkve, bolnišnice, hiralnice, le vidni znaki te zavesti.

(Dalje.)

Delovni program Prosvetne zveze za l. 1926/27.

V zimski sezoni 1926/27 bo priredila »Prosvetna zveza« več prosvetnih večerov z različnim sporedom: ljudska predavanja s skioptičnimi slikami; godbene, pevske točke in deklamacije.

Prosvetni večeri se bodo vršili v dvarani Ljudskega doma vsak prvi in tretji

petek v mesecu točno ob 8 zvečer.

Vstop k večerom vsakomur dovoljen.

Spored večerov:

1. Dne 1. oktobra 1926: Naša država in njeni sosede. Predava g. dr. Korošec, minister na r.

2. Dne 15. oktobra 1926: **Zakaj smo izgubili Koroško?** Predava g. poslanec Smodej.

3. Dne 5. novembra 1926: **Križev pot naših bratov ob Adriji in Soči.** Predava g. dr. Capuder, profesor.

4. Dne 19. novembra 1926: **Med ameriškimi Slovenci.** Predava g. svetnik Markež, ekonom.

5. Dne 3. decembra 1926: **Življenje v Londonu.** Predava g. Zor.

6. Dne 17. devembra 1926: **Rastlina kemična tvornica.** Predava g. profesor Prezelj.

7. Dne 7. januarja 1926: **Nekdanja in sedanja pot v Kelmorajin.** Predava magr. Steska.

8. Dne 21. januarja 1926: **Zdravstveno predavanje.** Predava g. dr. Breclj.

9. Dne 4. februarja 1927: **Stare in nove Atene.** Predava g. dr. Polec, vseučiliški profesor.

10. Dne 18. februarja 1927: **Moderna literatura.** Predava g. prof. Koblar.

11. Dne 4. marca 1927: **Med menihi na gori Athos.** Predava g. dr. Ehrlich, vseučiliški profesor.

12. Dne 18. marca 1927: **Kristusovo trpljenje v luči umetnosti.** Predava g. dr. Rožman, vseučiliški profesor.

13. Dne 1. aprila 1927: **Po Španiji.** Predava g. dr. Knific, profesor.

14. Dne 8. aprila 1927: **V snegu in ledu okrog Velikega Kleka.** Predava g. prof. Mlakar.

Vabimo vse stanove brez razlike, da se prosvetnih večerov v kar največjem številu udeležujejo.

Ker bodo s prireditvijo prosvetnih večerov združeni znatni stroški, znaša vstopnina za vsako predavanje: Sedeži 3 Din, stojišča 2 Din. Rezervirani sedeži (po 5 Din) se dobe v predprodaji v pisarni Prosvetne zveze, na Miklošičevi cesti št. 7.

V Ljubljani in po deželi se vrše sledeči tečaji:

1. tečaj: Ljudska higijena:

1. Anatomija človeškega telesa.
2. Higijena v hiši.
3. Kako ostanem zdrav.
4. Kako se obranimo jetike.

5. Razkuževanje sobe.

6. Prva pomoč v sili.

7. Zdravstvene naprave v Sloveniji.

8. Protialkoholno gibanje.

2. tečaj: Država in ljudstvo:

1. Postanek Jugoslavije.

2. Država kot organizem.

3. Država — ljudstvo — narod.

4. Ustava.

5. Uprava.

6. Država nositeljica gospodarskega življenja.

7. Država nositeljica kulturnega in socialnega življenja.

8. Društvo narodov in Panevropa.

3. tečaj: Moderna tehnika današnjih dni:

1. Industrija Jugoslavije.

2. Človek in stroj.

3. Kaj je elektrika: fluidum ali materija?

4. Električne centrale v Sloveniji in drugod.

5. Brežžični prenos elektrike (radio).

6. Prometna sredstva današnjega časa.

7. Henry Ford.

8. Perspektiva v bodočnost.

4. tečaj: Sodobna ženska vprašanja:

1. Ženske organizacije.

2. Žena in katoliška cerkev.

3. Žena in občina.

4. Žena in država.

5. Žena in higijena.

6. Žena in sodno pravo.

7. Žena in družina.

5. tečaj: Cerkev in ljudstvo:

1. Cerkev in svoboda.

2. Cerkev in delavstvo.

3. Cerkev in reveži.

4. Cerkevna liturgija.

5. Zakaj moramo širiti Ciril-Metodijско idejo med slovanskimi narodi?

6. Kristus kralj.

Delavski prosvetni večeri:

1. Delavska družina podlaga delavskega stanu.

2. Delavska hišica in vrt.

3. Higijena v delavski hiši in pri delu.

4. Sv. Frančišek in delavstvo (ob njegovi 700 letnici).

5. Delavec in protialkoholno gibanje.

6. Štrajk angleških rudarjev.

7. Stanovska vzgoja in državljanska zavest.

8. Pomen domovinskega čuta za državljansko vzgojo.

9. Proslava sv. Alojzija med delavsko mladino.

10. Družinski praznik v delavskem društvu na dan sv. Jožefa.

Prosvetni popoldnevi v prosvetnih društvih:

1. Kmetška hiša.

2. Narodna pesem — zgodovina kmetškega stanu.

3. Narodna umetnost — del kmetške stanovske kulture.

4. Zgodovina domačega kraja.

5. Naši domači slavni predniki.

6. Dobra knjiga moj najboljši prijatelj.

7. Proslava sv. Alojzija ob njegovi 200 letnici.

8. Družinski praznik v društvu na praznik sv. Jožefa.

9. Ciril in Metodijska ideja med našim ljudstvom.

Gospodarski tečaj za mladeniče bodoče gospodarje:

1. Čitanje mape in kontrola meje.

2. Zemljiška knjiga.

3. Knjiga uradnih vlog in gospodarsko knjigovodstvo.

4. Kmetški dom in gospodarska poslopja.

5. Živinoreja in mlekarstvo.

6. Sadjarstvo in vrtnarstvo.

7. Čebelarstvo.

8. Sodobni davki.

9. Voda in stroji v kmetijstvu.

10. Higijena v kmetški hiši.

11. Zadružništvo, glavna opora kmetškega stanu.

12. Državljska vzgoja.

Predavatelji so na razpolago pri Prosvetni zvezi. Skoro vsa predavanja so opremljena tudi s slikami. Na željo društva se priredi katerikoli tečaj tudi na deželi. Stroške (potnino) nosi društvo.

Filmi in nove skioptične slike.

Izposojevalnica skioptičnih slik pri Prosvetni zvezi v Ljubljani se stalno spopolnjuje in je že danes največje tovrstno podjetje na Balkanu. Na razpo-

lago ima 189 serij s 6000 slikami. Naj omenimo le najnovejše serije, ki so vse krasno kolorirane: 1. Quo vadis? 2. Čudeži Male Terezike (60 slik). 3. Apostolska vera. 4. Sv. Alojzij (50 slik). 5. Sv. Frančišek itd. Zbirka šteje do 50 verskih predavanj s 1250 slikami. Naše šole, kongregacije, tretji red in društva imajo dovolj snovi tako za verska kakor tudi prosvetna predavanja.

Filmi. Zadnje čase se z velikansko naglico širijo kinopodjetja, ki pa so pohujševalnice za našo mladino. Kakor vsaka stvar, tako ima tudi kino lahko dobro in slabo stran. Žalibog lastniki filmov sami priznavajo, da se »šund-filmi« najlažje razpečavajo v Jugoslaviji. Ni čuda, saj so vsa tovrstna podjetja v judovskih rokah v Zagrebu in Belgradu. Tu ni na mestu jadikovanje, temveč vsestransko delo. Slabe filme moremo pregnati le z dobrimi. Žalostno pa je, da naši zavodi in naše naprave nimajo smisla za tovrstno misijonsko delo. Še bodo stali 14 letni roparji pred poroto kot žrtev kina. Prosvetna zveza je letos žrtvovala veliko vsoto, da si je nabavila 5 lastnih filmov: 1. Jezusovo rojstvo (dolžina 450 m). 2. Jezusovo javno delovanje (dolžina 120 m). 3. Trpljenje Gospodovo ali pasijon (dolžina 1057 m). 4. Sv. Tazircij (evharistični mučenec, dolžina 630 m). 5. Lurška prikazovanja v filmu (dolžina 650 m). Izposojevalnina od filma se računa po 25 par od metra. Odškodnina za potujoči kinoaparat pa 40 Din. Ker bodo filmi služili le kot nazorno sredstvo, zato si mora vršiti vedno tudi predavanje. Aparat je tako sestavljen, da se poravnava povsod, kjer je elektrika ali pa ne. Ako si katero društvo želi nabaviti kinoaparat, ki služi obenem tudi za skioptikon naj se obrne na Prosvetno zvezo v Ljubljani, ki naroča tovrstni material po zelo nizkih cenah. Kino aparat bi stal nov danes 7000 Din, toliko kot n. pr. na Dunaju dober skioptikon. Skioptični aparati se dobe že za 1500 Din.

Državljska vzgoja. Naše organizacije stoje pred veliko nalogo, ki jo tirja sodobni čas od njih, kako vzgojiti naše članstvo za dobre državljane, ki bodo

znali ceniti vrline samostojne državnosti in ki se bodo zavedali tudi dolžnosti do države. Pravkar pa je poslal med naše ljudstvo dr. J. Jeraj 80 strani obsegačo knjižico, polno zlatih zrn in navodil za državljansko vzgojo. V uvodu lepo pravi: »Celotno državno življenje propada, kar se kaže v neprestanih vladnih krizah (Francoska, Jugoslavija, Nemčija itd.), številnih socialnih revolucijah, skrajnem absolutizmu (Italija, Španija, Rusija) ali popolnem anarhizmu. Svoobodno moramo priznati, da v celotnem državnem življenju naše dobe nimamo mirne točke razvoja. Vlada popoln kaos, medsebojno se odstavljajočih ministrov, druga drugo uničujočih strank, v nepopustljivem razrednem boju (socializem, komunizem, boljševizem) se bojujočih stanov. Kar danes eden zgradi, se zida samo za to, da drugi jutri isto uniči. Posamezniki, stanovi, družine in narodi sploh ne morejo vse sile izrabljajočega boja do mirnega dela. To je facit

današnjega državnega življenja.« Ali že samo ti lapidarni stavki ne kričijo po zdravniku in zdravlilu. Zato bodo naši vrli voditelji društev brezdvoma posegli po tej knjižici in bodo v zimskih večerih vedoželjnim članom razlagali poglavje za poglavjem n. pr.: Načelni temelji o državi, Bistvo državljske vzgoje, zlasti pa bodo dobrodošla: Praktična navodila za državljansko vzgojo. V sedmih člankih g. pisatelj nazorno podaja navodila. Knjiga je izšla v Mariboru. Pisatelj jo je sam založil, naroča se pri Prosvetni Zvezi v Ljubljani in v Mariboru.

Občni zbor Prosvetne Zveze se vrši 27. oktobra t. l. ob 9. uri v Akademskem domu v Ljubljani. Vsako društvo naj pošlje svojega delegata ali delegatino, ki bo zastopal društvo na občnem zboru. Samostojni predlogi naj se pošljejo na Prosvetno Zvezo do 20. oktobra. Polovična vožnja je zaprosena.

Ljudska knjižnica.

Prejeli smo naslednje knjige in jih toplo priporočamo v nakup za društvene knjižnice. Večina od njih je za naše knjižnice neobhodno potrebna in društva naj si jih na vsak način nabavijo:

H. R. Haggrad, **Jutranja zvezda**. Povest. Iz angl. poslov. P. M. Černigoj. Ljudska knjižn. 21. zv. Ljublj. 1925. Jugosl. knjig. Cena broš. 30 Din, vez. 40 Din.

Dr. A. Remec, **Zakleti grad**. Romantična igra v 5 dej. Ljublj. 1926. Jugosl. knjig. Cena broš. 22 Din.

E. Rampach, **Mlinar in njegova hči**. Za slov. odre na novo priredil Adolf Robida. Ljublj. 1926. Jugosl. knjig. Cena broš. 18 Din.

Iv. Pregelj, **Kamposteljski romarji**. Pevska igra v 3 dej. Libreto opore P. H. Sattnerja: »Tajda«. Ljublj. 1925. Jugosl. knjig. Cena broš. 10 Din.

Jack London, **Krištof Dimač**. Povest. S slikami. Iz angl. poslov. Fr. Magajna. Mohorjeva knjižn. 12 zv. Prevalje 1926.

Mohorjeva družb. Broš. 35 Din 20 par, vez. 46 Din 40 par. (Za ude broš. 26 Din 40 par, vez. 34 Din 80 par.)

Niccodemi D., **Učiteljica**. Komedija v 3 dej. Poslov. Iv. Gruđen. Moh. knjižn. 11. zv. Prevalje 1926. Moh. družb. Cena broš. 8 Din, vez. 17 Din 30 par. (Za ude broš. 6 Din, vez. 13 Din.)

Eckmann-Chattrau, **Zgodbe napoleonskega vojaka**. Zgodov. povest. Posl. A. Benkovič. Cirilova knjižn. 15. zv. Maribor 1926. Tiskarna sv. Cirila. Cena broš. 13 Din.

Ant. Fogazzaro, **Mali svet naših očetov**. Zgod. roman. Cirilova knjižn. 16. zv. Maribor 1926. Tisk. sv. Cirila. Cena broš. 31 Din.

Jos. Debevec, **Sveti Alojzij Gonzaga**, zaščitnik krščanske mladine. Za 200-letnico kanonizacije napisal — S slikami. 189 + 23 str. Ljublj. 1926. »Glasnik presv. Srca Jezusovega«. Cena broš. 20 Din, v polplatnu 25 Din, v celo platno 30 Din. S poštnino 1 Din 50 par več.

Življenje v društvih.

Hrastnik. Pripravljalni odbor za zbiranje prispevkov za bodočo farno cerkev v Hrastniku se obrača do vseh kat. prosvetnih in izobraževalnih društev z nujno prošnjo za pomoč. Tu gre za važno misijonsko delo. Nad 6000 duš je brez cerkve, brez duhovnika. Vsako društveno in prosvetno delo je brezuspešno, če ne sloni na verskem temelju. Tega pa ni, ker ni cerkve in duhovnika. Prav tukaj tiči razlog, zakaj vlada v teh krajih taka surovost in podivjanost, tako brezboštvo in taka nestrpna zagrizenost, kakršne ne najdeš drugod. Vsak malenkostni dar uboge vdove bo bogato poplačan. Darove sprejema Slov. kat. izobraževalno društvo v Hrastniku.

Društva se opozarjajo, naj se obračajo glede zidave domov in glede naprave modernih odrov na Prosvetno zvezo. Vse informacije so brezplačne. Pri zvezi se je osnoval posebni tehnični odsek, katerega vodijo naši tehniki. Načrte nabavijo proti malenkostni nagradi.

Moderni odri se poslužujejo mesto barvanih kulis že zaves. Vsakovrstne vzorce s cenami ima na razpolago Prosvetna zveza.

Sportni odsek Kat. prosvetnega društva v Dobu pri Domžalah ima na prodaj dva »krokeja« po nizki ceni.

Godbeni odsek. Celotni godbeni instrumenti na pihala 25 po številu se za

nizko ceno prodajo. Kje pove uprava Vestnika.

Tajnik, ali si že odposlal statistiko Prosvetni zvezi?

Ljudski oder si je nabavil tekom tega leta, zopet nekaj novih iger in takih, ki jih dosedaj ni imel v arhivu. Te igre bo izposojal našim podeželskim odrom. Seznam vseh iger, ki jih ima Ljudski oder na razpolago, se lahko po dopisnici naroči pri tajništvu. Cena seznama s poštnino vred 6 Din. — Dalje si je ljudski oder nabavil različne nove, krasne kostume in sicer srednjeveške viteške (za moške in ženske), za rimske senatorje, za turškega pašo in za turške vojake, za francoskega častnika in za francoske vojake, za rimskega stotnika in za rimske vojake, tunike, livreje za slugo, spalno suknjo itd. Te kostume bo Ljudski oder izposojal tudi na deželo, vendar izključno samo onim društvom, ki so dosedaj vračali garderobo in igre točno, v redu in nepoškodovano.

Kuplet »Čevljarjev jubilej« lahko uprizorljiv na podeželskih odrih je izšel. Vsebuje kratko igrico polno veselega humorja in je prirejen za 4 srednje moške glasove. Ako hočete svojim obiskovalcem prirediti res lep zabaven večer, ga hitro naročite in sicer pri orl. odseku Ljubljana-Sv. Jakob, Rožna ul. šte. 39, I. nadstropje.

Ljudski oder.

Poročilo

rednega občnega zbora, ki se je vršil v nedeljo dne 6. julija 1926 ob 10. uri v prostorih Ljudskega odra v Ljudskem domu.

G. predsednik otvori točno ob 10. uri občni zbor, pozdravi navzoče člane in članice ter oriše na kratko pomen občnega zbora.

Zapisnik zadnjega občnega zbora se prečita in odobri.

Tajniško poročilo poda vodja pisarne g. Kramaršič, ki sporoči, da se bodo vsa poročila omejila le za dobo 8 mesecev, to pa radi tega, ker so se vršili občni zbori Ljudskega odra vedno v mesecu septembru, odsihdob pa se bodo vršili vedno v mesecu maju ali začetkom junija. — Ljudski oder šteje 20 članov, 10 članic, 13 kandidatov in 5 kandidatinj, skupaj 48 oseb. Radi revizije članstva, ki se je vršila v smislu

lanskega občnega zbora, se je znižalo članstvo od zadnjega občnega zbora za 16 oseb, ker so se manj zanesljive osebe črtale iz imenika. — Iger je uprizoril Ljudski oder 15. Obisk prvih par predstav je bil zelo slab, poznejše predstave pa so bile vedno razprodane, ker se je na odborovi seji dne 12. oktobra 1925 sklenilo, predvsem igrati le one igre, za katere se zanima naše občinstvo. — Dne 18. aprila 1926 je proslavil Ljudski oder 50 letnico umetniškega delovanja staroste slovenskih igralcev g. Danila z igrjo »Deseti brat«, v kateri je nastopil tudi jubilar g. Danilo kot »Dolef«. — Vršili so se štirje dramatični večeri za članstvo s predavanji, deklamacijami in recitacijami. Članstvo je sodelovalo celo leto tudi pri drugih prosvetah in pomagalo pri predstavah zlasti v Mostah in Rokodelskem domu. — Odborovih sej se je vršilo 8, katerih so se udeležili skoro vedno vsi odborniki. Članski sestanek se je vršil dne 12. jan. 1926, in sicer v smislu sklepa zadnjega občnega zbora. — Važnih dopisov je rešil Ljudski oder 168. Da se med članstvom ohrani ona dostojna družabnost, ki je potrebna pri naših prosvetah, je Ljudski oder priredil za članstvo 1. febr. 1926 zabavni večer pri Češnovarju, dne 2. maja 1926 pa izlet v Ladijo nad Goričanami; 23. nov. 1925 pa je imel poslovilni večer k vojakom odošlega člana g. Pečana. Razun tega je čez poletje in do pričetka sezone deloval keglaški klub v Rokodelskem domu. — Iger je izposodil Ljudski oder 574, torej v 8 mesecih letos 123 več kakor v preteklem letu; igre so se izposojale tudi v inozemstvo, zlasti v zasedeno ozemlje, Ameriko, Westfalsko i. dr. Za presojo novih iger se je osnoval literarni odsek iz štirih odbornikov. Nabavil si je nastopne nove igre: »Oderuštvo in dobrot«, »Veseli vojaki«, »Pozna pomlad«, »Za dedščino«, »Vaški lojci«, »Logarjeva sinova«, »Božični prazniki sirote« in pet enodejank, skupaj 12 novih iger. Razun tega si je nabavil tudi nekaj novih iger, ki jih dosedaj ni imel v arhivu. Knjižnica se je pomnožila za 160 izvodov. — Ljudski oder je naročen na pet dnevnih in leposlovnih listov. —

Garderobo je izposodil Ljudski oder 88 strankam. Pomnožil si je tudi garderobo; tekom poletja pa si bo nabavil razne kostume, ki jih rabi sam, kakor tudi podeželski odri nujno potrebujejo. Veliko je Ljudski oder deloval za ustanovitev otroškega gledališča z lutkami, vendar je to namero opustil iz tehtnih vzrokov in zadevo prepustil in priporočil Prosvetni zvezi. — Delo v pisarni Ljudskega odra je v zadnjih letih tako narastlo, z ozirom na vsestransko delovanje s podeželskimi odri, kakor tudi z lastnim odrom, da vodja pisarne sam v popoldanskih urah tega dela ne more več prevladati. Moral bi imeti tajnika, ki bi bil celi dan zaposlen na Ljudskem odru, ker pa to za enkrat iz gmotnih ozirov ni mogoče, priporoča, da se delo porazdeli na več odbornikov, ki bi imeli za to čas.

G. Kramaršič kot blagajnik poroča, da je imel Ljudski oder v preteklem letu 66.512 Din 33 par dohodkov; izdatkov 59.020 Din 60 par. Izkaže se prebitok 7491 Din 73 par zraven preostanek iz l. 1924/25 20.853 Din 62 par; stanje koncem l. 1925/26 Din 28.345/35.

G. predsednik Velikonja poroča: Že iz tajniškega in blagajniškega poročila se je moglo razbrati, da je letos Ljudski oder stal pred načelnim vprašanjem, kakšne igre naj vprižarja. V tem oziru je treba sklepati o razmerah, v kakršnih Ljudski oder živi in dela, kompromis med željami občinstva, ki poseča naše predstave, med blagajniškimi interesi, med potrebami podeželskih odrov, ki igrajo, če le morejo vsako igro, ki se je preizkusila na Ljudskem odru, med ambicijami naših igralcev, ki žele igrati novejšje, težje literarne igre in nazadnje vpliv kina na širše množice. Odbor Ljudskega odra je smatral in smatra še danes, da je za težje moderne literarne predstave poklicano Narodno gledališče. Občinstvo, ki hoče te duševne hrane, jo tam najde na izbero in ne gre, da bi Ljudski oder posegal vmes in kot dokaz temu je občinstvo pri predstavah Ljudskega odra, ki so imele umetnostno literaren značaj, izostajalo. Ljudstvu se hoče iger, ki se niso porodile v kavarniškem vzdušju velemest — dasi s tem

ne bi hotel najmanj odrekati umetnostno literarno vrednost najnovejšim literarnim poizkusom v tem oziru — naš priprost človek hoče gledati na odru svoje težave in napake in zahteva od ljudskih predstav, da so po njegovem čustvovanju, da se razodevajo kot slovensko ljudske ali pa versko romantične. Zato so polne predstave na Ljudskem odru bodisi take, ki obravnavajo vprašanja iz starokrščanskih časov, viteške drame, skratka drame, kjer je ves kostumski in oderski aparat nenačuden, nevsakdanji, bodisi veseloigre, ki v poljubni obliki šibajo vidne dnevne razvade in ljudske napake ali pa običajne ljudske igre, če le mogoče s petjem. Gotovo je, da more ljudstvo uživati le tipično elementarne doživljaje in da ima za doživljaje modernega velemestnega človeka kvečjemu trpek nasmeš. Radi tega je odbor preteklo leto postavil na oder tudi igre, ki v literarnem oziru ne morejo biti vzor, toda so so po svoji globoki vsebini zmožne blagodejno vplivati na mišljenje in čustvovanje širših množic in prav te predstave so bile celo večkrat razprodane in obiskovalo jih je resno občinstvo, da samo omenim n. pr. »Rozo Jelodvorsko« in »Dekle z biseri«. Pripravljale so se sicer tudi druge literarno pomembnejše igre n. pr. »Tujec«, toda prilike so tako nanesele, da je morala predstava izostati. — Glede omenjenih igralskih želj je pripomniti, da je danes ves oderski aparat v Ljudskem domu nepripraven za kake modernejšje, predvsem režijsko tehnične poizkuse. Oder sam je bil svoj čas sicer vzor Ljudskega odra v dobrem in slabem pomenu besede, toda ves inventar je bil nabavljen že pred vojno, med vojno so bili v vseh prostorih nastanjeni vojaki, veliki reflektor je ostal celo nekje v zasedenem ozemlju pri neki vojni komandi, kulise in zastavnike je uprava izposojala. Marsikaj ni bilo vrnjenega. Kar je ostalo do prevrata, se je tekom osem let po

vojni pokvarilo, polomilo ali obrabilo. Nova uprava »Ljudskega doma« se je sicer že zelo trudila, da bi v sedanjih dopuščajočih ji razmerah opremila dvorano in stranske prostore za zimsko sezono, kar se ji je že posrečilo, na modernizacijo odra pa z ozirom na druge nujnejše potrebe stavbe še ni smela misliti. Upamo tudi v tem pogledu naboljšanje. — Slišal sem med sezono tudi vprašanje, zakaj Ljudski oder ne igra večkrat. Tako vprašanje, ki naj bi prikrito očitalo lenobo, more staviti samo nepoznavalec bistva ljudskih gledališč. Ljudsko gledališče z ozirom na igralce ni zato, da so igralci vedno pred rampo, temveč da zaposli igralce, kadar jih zaposli v čimvečjem številu, ljudsko gledališče je pozornica igralske množice in v tem oziru je Ljudski oder dosegel tudi v preteklem letu priznano zelo lepe uspehe. Pomisliti je dalje, da so člani Ljudskega odra čez dan zaposleni v svojih rednih poklicih, da si morajo ure, ki jih preživljajo med kulisami Ljudskega odra odtrgati vsaj od počitka po trudapolnem delu, če že ne zanemarijajo raditega drugih družabnih obveznosti. Disciplina, ki jo vzdržujejo sedanji člani, je vzorna a prostovoljna in zato so pač vsebolj hvalevredni in tehtnejši uspehi, ki jih dosegajo. Ob primerjanju lanskega in letošnjega števila članov se more razbrati, da se je disciplina na Ljudskem odru poostrila, kajti tej okolnosti je pripisovati letošnje manjše članstvo. In požrtvovalnost nekaterih, da, celo nad eno uro oddaljenih članov, ne pozna meje. — Letošnja sezona ima zabeležiti važen dogodek božične spevoigre, ki je sicer Ljudski oder ni uprizoril z lastnim zborom, toda zelo odvažen del te naloge je slonel na ramah naših članov, dalje je predstavljal izvirno slovensko ljudsko igro ter proslavil petdesetletnico svojega neumornega člana g. Kramaršiča in umetniško petdesetletnico g. Danila. (Dalje.)